

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באגדע וביסולע פלאנץ

גליון מס' 548

פרשת בהעלותך

י"ד בסיון התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"ג שרה בת מונבאר אורה ע"ה | לע"ג יוסף בן מרסל ז"ל | לע"ג המדוכא ביסורים ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה



לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

לקנות תפילין מסופר ירא שמים

מדברי מרן צוק"ל בדרשותיו: כל אדם שקונה תפילין, צריך להיות זהיר שיהיו התפילין כשרות, יש סופרים בעוונות שלא יודעים כלום, אפילו שהכתיבה יפה, לא העיקר שתהא הכתיבה יפה, העיקר גם כן שידע מה שצריך להגיד. היה סופר ב'נחלת אחים' שהיה כותב יפה מאוד, כשפעם אחת חשבנו לבחון את הסופרים איך כותבים ומה כותבים, קראנו אותם לרבנות הראשית וקראנו גם כן את האיש הזה בתוכם. שאלנו אותו, מה אתה אומר לפני שאתה מתחיל לכתוב את התפילין? אמר, איני אומר כלום. מדוע אינך אומר כלום? מה אומר? הוא שואל אותי מה אומר...

כתוב בשו"ע, חייב לומר לפני שמתחיל לכתוב את התפילין: הריני כותב לשם קדושת תפילין, אם לא אמר כך פסול.

שאלנו אותו, למה לא אמרת את זה, צריך שיאמר בפירוש 'הריני כותב אותו לשם קדושתו', ובכל פעם שכותב שם הוי"ה ב"ה חייב לומר 'הריני כותב את השם לשם קדושתו', ואם לא אמר, פסק מרן שהתפילין פסולים? הוא עשה מאות תפילין, מכר אותם וכולם שילמו, איפה ילך עכשיו ויחפש את האנשים שיאמרו להם זה פסול מפני שלא אמרתי?

תראה איך בני אדם לא שמים לב והולכים קונים מהחנות סתם. מהחנות אתה הולך לקנות? אתה יודע אם זה נכתב על ידי אדם ירא שמים? על ידי אדם בקי מומחה שאמר את הדברים שצריך לאומרו? רק הקב"ה מבחין בסופר שכותב ולא אומר את הדברים האלה. מי יכול להבחין? הוא מוסר אותם להגהה, המגיה לא יכול להבחין מה אמר, אין לו אלא מה שענינו ראוות, הכל כתוב כהוגן, אבל העיקר חסר שלא אמר 'הריני כותב את התפילין לשם קדושתם', דבר זה רק הקב"ה יודע אם הסופר ירא שמים.

לכן, חובה לקנות תפילין רק אצל אדם ירא שמים שיש לו מצפון. לפעמים הוא מפסיד, עבד שלוש, ארבע שעות וצריך לגנוז הכל בשביל ששכח פעם אחת לומר 'הריני כותב לשם קדושתו', זה לא חסידות או חומרא, זה דין. כל אדם שקונה יתייעץ עם חכם מאיפה אקח את התפילין, מאיפה אקח את הפרשיות, מי סופר נאמן וירא שמים שלא ישקר ולא יכחד, יאמר בדיוק דברים כהווייתן. אדם שקונה תפילין, חושב הוא מזכה את בנו וקנה לו תפילין, אבל אינך יודע מה יש בפנים, 'אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו'... עכ"ד.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א



המהרהר אחר רבו, כמהרהר אחר השכינה!

בפרשתנו מצינו שאחות משה, מרים הנביאה, הביעה השתאות על נוהגו של אחיה בפני האח השני, אהרן הכהן, ומיד נגלה אליהם מלך מלכי המלכים, הוכיחה, הוקיע את טעותה והענישה. ולא עונש בסתר ובהחבא, אלא הסגר שבעה ימים לעיני כל ישראל. וכל כך למה? הלא ה' "ארץ אפיים", ובמיוחד לצדיקים. "מאריך אפ, וגובה לאפו", "החנות פתוחה והחנווני מקיף" – ומדוע מיהר הקדוש ברוך הוא להיפרע ממנה: "ויאמר ה' פתאום", בו במקום!

נבין זאת בעקבות דברי הגמרא, המספרת שהיתה שנת בצורת, וגזרו תענית ציבור לעורר רחמי שמים לירידת גשמים.

ירד רבי אליעזר הגדול לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות, ולא נענה. ירד תלמידו רבי עקיבא אחריו ואמר: "אבינו מלכנו, אין לנו אלא מלך אתה, אבינו מלכנו, למענך רחם עלינו" – ונענה מיד, וירדו גשמים.

רינו חכמים: מה זאת שהתעלמו במרום מרבי אליעזר הגדול, ושומעו לשוועת תלמידו? יצאה בת קול ואמרה: "לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה מעביר על מידותיו וזה אינו מעביר על מידותיו". כלומר, רבי אליעזר מתלמידי בית שמאי הוא, הנוקטים במידת הדין, ועל כן פעלה גם במרום מידת הדין. רבי עקיבא נהג להעביר על מידותיו, נהגו כן אף במרום והחילו עלינו מידת סליחה ומחילה.

מכל מקום ראינו כאן, שכאשר מרגנים, כאשר יש חשש לפגיעה בכבוד התורה, לתמיהה על גדול הדור ח"ו, ממהרים בשמים לפעול ומיד יוצאת בת קול. וכמו שאמרו שהבורא יתברך תובע כבודו של תלמיד חכם, ומעניש מיד!

ובזה נבין סיפור המדרש: "מעשה ברשע אחד שמת, ובו ביום מת אדם גדול בעיר. באו כל בני העיר ונתעסקו במיטתו, וקרובי אותו רשע הוציאו מיטתו. קפצו עליהם אויבים, והניחו המיטות וברחו. והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מיטת רבו.

לאחר זמן, חזרו גדולי העיר לקבור את החכם, ונתחלפה להם מיטתו בשל הרשע. והיה אותו תלמיד צועק, ולא הועיל. נתעסקו הכל בכבוד הרשע, וקרובי הרשע קברו את החכם.

ונצטער אותו תלמיד מאוד, מה חטא גרם שנקבר רבו בבזיון, ובמה זכה אותו רשע להטמן בכבוד גדול כזה. נראה לו רבו בחלום ואמר לו: אל תצטער, בוא ואראך כבודי בגן עדן ובוא ואראך אותו האיש בגיהנם – אבל פעם אחת שמעתי בגנות תלמיד חכם ולא מחיתי, ולכן נענשתי. ופעם הכין הרשע סעודה לשר העיר ולא בא השר וחילקה לעניים, וזה היה שכרו".

הנה כי כן, כאשר נקבר הרב בבזיון והיה חשש שיהרהר אחר רבו מה חטא חטא – מיד נשלח רבו ממרומים להאיר את עיניו! כי הרהור אחר הרב הוא הרס התורה ועירעור האמונה רחמנא ליצלן!

מורעשים הדברים – נפיק את הלקח, שכל המהרהר אחר רבו כמהרהר אחר השכינה, ויהא מורא רבינו עלינו כמורא שמים!



עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"דבר אל אהרון ואמרת אליו"...

לכאורה יש כאן כפל לשון: "דבר... ואמרת אליו", מה זה 'דבר' ומה זה 'ואמרת'?

אלא, כל אימת שכתובה לשון 'אמירה' הכוונה היא הגדה ברורה, לכן נאמר: "וידבר ה' אל משה לאמור" – היינו שייאמרו באופן ברור, והכתוב ממשיך ואומר: "דבר אל אהרון ואמרת אליו", גם אתה כאשר הנך מדבר אל אהרון, אמור לו בלשון ברורה.

ומה יאמר?

"בהעלותך את הנרות" – משה רבנו מצווה את אהרון על הדלקת נרות המנורה. ומובא ברש"י:

"לפי שכשראה אהרון חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה: חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות".

מה פשר אותה 'חלישות הדעת' של אהרון? הרי כל היום הוא מקריב קרבנות ובשבעת ימי המילואים עצמם הוא הקריב קרבנות רבים, ומדוע חלשה דעתו על שלא היה בחנוכת הנשיאים?

אלא, כיוון שהיה חסר לו לאהרון הכהן אפילו קורטוב של רוחניות – כבר חלשה דעתו!

אני נזכר בוורט שאמר לי יהודי ששמע בחתונה את רבי חצק'ל לוינסקי זצ"ל מדבר. [אגב, זאת יש לדעת, כי פעם היו דורשים בחתונות...]

אמר רבי חצק'ל: שנינו בפרקי אבות (ב,ח): "הוא [רבן יוחנן בן זכאי] היה אומר: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכף שנייה, מכריע את כולם. אבא שאל אומר משמו: אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן ערך בכף שנייה, מכריע את כולם".

שאל רבי חצק'ל: מה פשר דברי ריב"ז "מכריע את כולם"? הרי מדברים כאן על התנאים הקדושים, שאין לנו כל השגה בגדולתם, והנה לדעת רבן יוחנן בן זכאי רבי אליעזר בן הורקנוס מכריע את כולם, ואילו אבא שאל סבר שרבי אלעזר בן ערך מכריע את כולם, אף את רבי אליעזר בן הורקנוס. מחלוקת תהומית שכזאת, מן הקצה אל הקצה. מה פשר הדברים הללו?

אמר על כך ר' חצק'ל וורט חזק: ברוחניות אין מושג כזה שאחד 'קצת' יותר מהשני. אם לאחד יש מעלה רוחנית על זולתו, הוא אדם שונה לחלוטין. אם הוא מעט יותר גדול ברוחניות – הוא 'מכריע את כולם'. ברוחניות כל 'משהו' זה 'עולמות' ממש, דרגה אחרת, עולם אחר.



מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויעש כן אהרן" (ח, ג).

רש"י מביא את דברי הספר: "ויעש כן אהרן, מגיד שבחו של אהרן שלא שינה".

מהו שבחו של אהרן שלא שינה? – שאל המגיד מדובנא – הרי כל אדם מישראל יודע שאין להרהר אחר דברי ה', ואם נצטווה, ודאי שלא ישנה, ומה הרבותא?!

משל למה הדבר דומה? – אמר המגיד – לשלשה אנשים שחלו במחלה קשה. פנו שלשתם לרופא מפורסם ובקשו את עזרתו.

נתן הרופא לשלשתם תרופות והוראות מתאימות. החולה הראשון, מילא אחר הוראות הרופא במדויק ולאחר זמן קצר החלים כליל.

השני, הבין קצת בחכמת הרפואה, ומשום כך התחכם בטיב הרפואות, ונטל רק את אלו שנראו בעיניו, ולא הבריא.

השלישי, גם הוא חקר את טיב הרפואות, אולם למרות זאת, נטל את כולם והבריא.

התורה – סיים המגיד – היא תרופה שנתן לנו הקדוש ברוך הוא כנגד היצר הרע! ישנם בני אדם המקיימים את מצוות התורה בלא להרהר אחריהם כלל.

לעומתם, ישנם כאלה המנסים להבין את טעמי המצוות, ומקיימים את הנראה להם. אולם חכמי ישראל מקיימים את כל המצוות ומנסים עם זאת להבין את טעמיהם.

אהרן הכהן לא שינה, בין מתוך הבנה, בין מתוך אי הבנה, אלא לא שינה רק משום שכך ציווה ה'! על כך נאמר שבחו!

"ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל..."

כי הם זקני העם ושטריו וכו' והתייצבו שם עמך" (יא, טז).

בעיירה אחת הסמוכה לעיר בריסק, פרצה מחלוקת קשה בענין בחירת רב לקהילה. כאשר ראו בני העיר כי אין הדבר בא לידי גמר, החליטו להביא את הדבר לפני רבה של בריסק, הגאון רבי יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק.

שמע הרב את פרטי המחלוקת ואמר: בפרשת בהעלותך אנו מוצאים שבני ישראל התלוננו ואמרו "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים", וכתשובה לטענותיהם אומר לה' למשה: "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אל אהל מועד והתייצבו שם עמך". יש להבין מה ענין זה לזה?

אלא – סיים רבי יוסף דוב – כאשר ראה הקב"ה שבני ישראל מרבים להתלונן ולרביע על עסקי פרנסה וקצרה ידו של משה רבינו מלהושיעם בכל דרישותיהם, השיא לו עצה טובה ואמר: "אספה לי שבעים איש", תכין רשימה של שבעים "רבנים" חדשים ומיד תראה כי כל העם ישכחו את הירקות והשומים...!



ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

חצי מתנה (ג)

"ה'חידושי הרי"ם" מסביר תופעה מעניינת. אנו רואים

לפעמים אנשים פשוטים ששואפים להיות עשירים, והם מבקשים על כך וכו'... זוכים להיענות. לעומתם אחרים, דווקא טובים מהם, רוצים ומבקשים גם הם, אך לא נענים.

הוא מסביר זאת כך: יהודי פשוט שרוצה להיות עשיר, מבקש על כך בלי בושה: "אבא שבשמיים, מה אכפת לך לתת לי מיליון דולר? אני אוהב כסף, זה יעשה לי טוב..." אולם יהודי רציני יותר מתבייש לבקש מהקדוש ברוך הוא כסף. הוא מתבייש שכעת יתגלה שהוא שקוע בגשמיות. אז הוא מתחיל "למרוח" את הנושא, ומספר לרבינו של עולם שהוא רוצה את הכסף כדי לגדל את הילדים או כדי להקים מוסדות...!

תפילה כזו היא לא תפילה אמיתית, היא תפילה מהשפה ולחוץ, משהו מצופה, לכן

היא לא נענית.

הנושא הזה חשוב בכל מצב ובכל זמן, אך חשוב במיוחד בתפקידנו כהורים. כמה פעמים אנחנו מרגישים חסרי אונים, מרוקנים, בלי כוח, בלי שליטה. היינו רוצים שדברים ישתנו ועניינים יתקדמו. זה הזמן להתחיל לדבר על הכל עם הכל יכול, לספר ולתאר את כל הקשיים, את כל הרצונות, את כל הצרכים, את הרצון להתקדם, את הדברים הנעימים פחות ונעימים יותר, כל אחד בנקודה שלו. וקרב השם לכל קוראיו.

צידה לדרך:

* חשבתם שאפשר לבקש מה' רק את הבקשות הדחופות והקריטיות ביותר? מה פתאום. הקב"ה יושב ומצפה לכל הבקשות והתפילות שלנו.

* הקב"ה מסוגל לתת הכל וגם רוצה לתת. רק תתחילו לבקש... פרנסה, בריאות, שלום בית - אז למה אנחנו מבקשים רק חצי ממה שאנחנו באמת רוצים בלב?

* התגלה קושי חינוכי אצל אחד הילדים? קושי לימודי, התנהגותי, חברתי, למה אתם מחכים? תתפללו! קרוב ה' לכל קוראיו!